

IRENEU DE LIÓ, *Exposició de la predicació apostòlica*, Barcelona, Clàssics del Cristianisme 5, 1989, pp. 31-39.

1. Propòsit: oferir una exposició sumària i raonada de la fe salvadora

Conec, estimat Marcià, el teu afany de caminar pel camí del servei de Déu, que és l'únic que porta l'home a la vida eterna; te'n felicito, i prego perquè, guardant incontaminada la fe, puguis plaure a Déu, el teu creador. Tant de bo que Déu ens permetés de poder romandre sempre junts per tal que ens ajudéssim mútuament i ens alleugéssim de les cures d'aquesta vida terrena amb l'assídua conversa sobre coses profitoses. Ara bé, ja que per ara estem corporalment separats l'un de l'altre, he decidit no demorar-me a conversar una mica amb tu, de la manera que és possible, per escrit, fent-te una sumària exposició de la predicació de la veritat, que pugui consolidar la teva fe.

T'envio, doncs, com una mena de resum de les qüestions fonamentals, de manera que en aquestes poques pàgines hi puguis trobar matèria abundosa i estiguis en disposició de captar d'un cop tots els elements que constitueixen el cos de la veritat, i tinguis a mà en aquest compendi les proves de les realitats divines. Així podràs no solament obtenir el fruit de la teva salvació, sinó també refutar tots els qui sostenen falses opinions, mentre que a aquells qui vulguin conèixer els podràs oferir amb tota confiança el nostre ensenyament en la seva integritat i puresa. Perquè veritablement per a tots els que hi veuen no hi ha més que un camí ascendent, il·luminat per la llum celestial; mentre que per a aquells que no hi saben veure hi ha molts camins tenebrosos que van en sentits contraris. Aquell camí porta al regne del cel i a la unió de l'home amb Déu; però els altres van avall fins a la mort i separen l'home de Déu. Per tant, és necessari que tu i tots els qui tenen cura de llur salvació caminin, sota la fe, amb pas ferm i segur i sense desviar-se, evitant així que, deixant-se anar i parant-se, es quedin permanentment en els plaers grollers; o bé que, fent marrada, s'extraviïn del bon camí.

2. La salvació total de l'home: de l'ànima i del cos, per la fe i per les obres

Essent l'home un vivent compost d'ànima i cos, és just i necessari que progressi amb aquests dos elements. A més, ja que les defallences provenen de l'una i de l'altre, hi ha una puresa del cos, que és la continència que s'absté de totes les coses vergonyoses i d'accions injustes, i una puresa de l'ànima que és guardar intacta la fe en Déu sense afegir-hi ni treure'n

res. En efecte, la pietat queda enfosquida i marcida quan es contamina amb la impuresa del cos; i s'esgavella, s'ensutza i es desintegra quan l'error penetra en l'ànima. Al contrari, es manté en la seva formosor i en la seva mesura quan la veritat roman ferma en l'ànima i la puresa en el cos. De res no serviria conèixer la veritat de paraula, si el cos és profanat amb obres d'iniquitat. Com tampoc no aprofitaria gens la puresa del cos, si la veritat romangués lluny de l'ànima. Una i altre es complauen de trobar-se juntes i s'uneixen com aliades en la lluita per portar l'home a la presència de Déu. És per això que l'Esperit Sant diu per David: *Benaurat l'home que no segueix els consells dels impius* (Sl 1,1), és a dir, el consell dels pobles que no coneixen Déu, ja que són impius aquells qui no donen culte a l'Ésser que per natura és Déu. Es per aquesta raó que la Paraula diu a Moisès: *Jo sóc l'Ésser* (Ex 3,14); i per tant, els qui no donen culte al Déu que és són impius. (I segueix): *i el que no es detura en el camí dels pecadors* (Sl 1,1): pecadors són els qui tenen coneixement de Déu però no guarden el seu manament, és a dir, els qui el desdenyen. *I el que no s'asseu a la càtedra pestilent* (Sl 1,1): pestilents són els qui no sols són ells mateixos corromputs, sinó que corrompen els altres amb doctrines falses i perverses. La càtedra simbolitza l'escola: es tracta dels heretges, que s'asseuen en càtedres pestilents i corrompen els qui acullen la seva doctrina emmetzinada.

3. La regla de la fe

Així doncs, per no caure en tal situació, hem de mantenir inalterada la regla de la fe i hem de complir els manaments de Déu, creient en ell, tement-lo com a Senyor i estimant-lo com a Pare. Poder complir això és quelcom que s'aconsegueix per la fe, ja que, com diu Isaïes, *si no creieu, no tindreu intel·ligència* (Is 7,9, versió dels LXX); i és la veritat la que mena a la fe, ja que la fe té com a objecte les coses que veritablement existeixen, de manera que creguem les coses tal com són, i creient les coses tal com són servem sempre ferma la nostra adhesió a elles. Cal, doncs, que, essent la fe tan íntimament lligada a la nostra salvació, tinguem gran cura d'ella, i així obtinguem una veritable intel·ligència del que és. És la fe la que ens procura tot això, tal com ens l'han comunicat els preveres, deixebles dels apòstols. Ella ens recomana, en primer lloc, que recordem que hem rebut el baptisme per a la remissió dels pecats en el nom de Déu Pare, i en el nom de Jesucrist, Fill de Déu, encarnat i mort i ressuscitat, i en l'Esperit Sant de Déu; a més, que el baptisme és el segell per a la vida eterna, el nou naixement de Déu, que fa que no siguem ja fills d'homes mortals, sinó del Déu etern; encara (que recordem) que el qui és etern i indefectible és Déu, que és superior a totes les coses, ja que totes són per dessota d'ell, pel fet que tot el que és per dessota d'ell, és ell qui ho ha creat: així, doncs, el poder i la senyoria de Déu

no és sobre cosa d'altri, sinó sobre el que és ben seu, ja que totes les coses són de Déu. I per això Déu és totpoderós, i tota cosa ve de Déu.

4. Déu Pare, únic creador de tot

En efecte, les coses creades han de tenir necessàriament com a principi de llur existència una gran causa: aquest principi de totes les coses és Déu. Ell no ha estat creat per ningú, mentre que per ell ha estat creada tota cosa. És per això que és just, primer de tot, creure que hi ha un sol Déu, el Pare, que ha creat i posat en ordre el conjunt de totes les coses, fent existir el que no existia: ell ho sosté tot i és l'únic que no és sostingut per res. En aquest conjunt de l'univers hi ha el nostre món, i en el món, l'home. Així doncs, aquest món és també creació de Déu.

5. La Paraula i l'Esperit

Aquesta és, doncs, la nostra explicació: un sol Déu Pare, no creat, invisible, creador de tot, per damunt del qual no hi ha cap altre Déu, com tampoc no hi ha cap altre Déu per dessota d'ell. Ara bé, Déu és intel·ligent, i per això féu les coses per la seva Paraula. Déu és Esperit, i és per l'Esperit que ell ha disposat totes les coses: com ho diu el profeta: *Per la Paraula del Senyor han estat constituïts els cels, i pel seu Esperit tota la potència que s'hi conté* (Sl 32,6). Així, doncs, atès que la Paraula és creadora, dóna realitat al que és material fent-ho existir gratuïtament, i atès que l'Esperit afaïçona i dóna forma a les diverses potències, és adient i conforme a raó que la Paraula s'anomeni Fill, i que l'Esperit s'anomeni Saviesa de Déu. I així l'apòstol Pau diu encertadament: *Un sol Déu Pare, que és sobre totes les coses, amb totes les coses i en tots nosaltres* (Ef 4,6); en efecte, per damunt de tot hi ha el Pare, mentre que la Paraula és en tot, ja que és per mitjà d'ella que tot ha estat creat pel Pare; però l'Esperit és en tots nosaltres, ja que ell és el qui clama *Abbà, Pare* (Ga, 4,6; Rm 8,15) i modela l'home a la semblança de Déu. L'Esperit és el qui ens mostra la Paraula, i per això els Profetes (per l'Esperit) anunciaven el Fill de Déu; però la Paraula articula l'Esperit, i així és ella la que dóna sentit als profetes i la que guia i enlaira l'home fins al Pare.

6. *Els tres articles de la nostra fe*

Heus ací la norma de la nostra fe, el fonament de l'edificació, el que dóna fermesa a la nostra vida:

Déu Pare, increat, no limitat, invisible, únic Déu, creador de totes les coses. Aquest es l'article absolutament primer de la nostra fe.

El segon article és: el Verb de Déu, el Fill de Déu, Jesucrist Senyor nostre, que aparegué als profetes segons s'esqueia al gènere profètic i segons el disseny del Pare. Per ell fou creada tota cosa, i, a més, a la fi dels temps, per tal de recapitular totes les coses, es féu home entre els homes, visible i palpable, a fi de destruir la mort i fer aparèixer la vida, i operà una comunió entre Déu i l'home.

El tercer article és: l'Esperit Sant, per qui els profetes profetitzaren, els Pares han après les coses de Déu i els justos han estat guiats pel camí de la justícia: i, a la fi dels temps, ha estat vessat d'una manera nova sobre la nostra humanitat, per tal de renovar l'home sobre tota la terra a la faç de Déu.

7. *El Baptisme en la Trinitat ens obre l'accés a Déu*

En raó d'això, el baptisme, que es la nostra nova naixença, es fa a través d'aquests tres articles: ell ens fa la gràcia de renéixer per a Déu Pare mitjançant el seu Fill i en virtut de l'Esperit Sant. Perquè els qui porten l'Esperit de Déu són conduïts al Verb, és a dir, al Fill; i el Fill els presenta al Pare, i el Pare els atorga la incorruptibilitat. Sense l'Esperit no és possible veure el Fill de Déu; i sense el Fill ningú no té accés al Pare, ja que el coneixement del Pare és el Fill i el coneixement del Fill es dóna per mitjà de l'Esperit. Tanmateix és el Fill qui, segons el beneplàcit del Pare, com a ministre seu, dispensa l'Esperit a qui vol i com vol el Pare (*Dem.* 1-7).